

освіти є підвищення рівня формування готовності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності.

Подальшого дослідження потребує проблема впровадження моделі формування готовності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інтерактивних педагогічних технологій.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т.Бусел.– Київ: Ірпінь: Перун, 2001.– 1440 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум: навч. посіб. / І.М.Дичківська.– Київ: Слово, 2013.– 447 с.
3. Мельник С. В. Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу – Школи сприяння здоров'ю / С. В. Мельник // Рідна школа. – 2006. – Вип. 4. – С. 25–29.
4. Михеев В. И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике. 3-е изд., стереотип. / В. И. Михеев– Москва: КомКнига, 2006. – 200 с.
5. Почуєва О. О. Моделювання в теорії управління освітніми процесами / О. О. Почуєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp10/Pochueva.pdf (дата звернення: 15.03.2018).
6. Селевко Г. К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств / Г. К. Селевко – Москва: НИИ школьных технологий, 2005. – 208 с.
7. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підруч. для науковців / Ю. П. Сурмін. – Київ: Навч.-метод. центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2006. – 302 с.
8. Тарасова О. Інтерактивні методи навчання як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів під час лекційних занять / О. Тарасова // Вісник психології і педагогіки. Київ, 2011. Вип. 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.psych.kiev.ua/Збірник_наук._праць._Випуск_5 (дата звернення: 18.12.2016).
9. Тарський Ю. И. Методология моделирования в контексте исследования образовательных систем / Ю. И. Тарский // Моделирование социально-педагогических систем: материалы регион. науч.-практ. конф. (Пермь, 16–17 сентября 2004 г.). – Пермь, 2004. – С. 22–28.

References

1. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / uklad. i hol. red. V. T. Busel. – Kyiv: Irpin: Perun, 2001.– 1440 s.
2. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii. Praktykum: navch. posib. / I. M. Dychkivska.– Kyiv: Slovo, 2013. – 447 s.
3. Melnyk S. V. Modeliuvannia diialnosti innovatsiinoho navchalnoho zakladu – Shkoly spriannia zdoroviu / S. V. Melnyk // Ridna shkola. – 2006. – Vyp. 4. – S. 25–29.
4. Miheev V. I. Modelirovanie i metody teorii izmerenij v pedagogike. 3-e izd., stereotip. / V. I. Miheev– Moskva: KomKniga, 2006. – 200 s.
5. Pochuieva O. O. Modeliuvannia v teorii upravlinnia osvitnimy protsesamy / O. O. Pochuieva [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp10/Pochueva.pdf (data zvernennia: 15.03.2018).
6. Selevko G. K. Pedagogicheskie tekhnologii na osnove informacionno-kommunikacionnyh sredstv / G. K. Selevko – Moskva: NII shkol'nyh tekhnologij, 2005. – 208 s.
7. Surmin Yu. P. Maisternia vchenoho: pidruch. dlia naukovtsiv / Yu. P. Surmin. – Kyiv: Navch.-metod. tsentr «Konsortsium z udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini», 2006. – 302 s.
8. Tarasova O. Interaktyvni metody navchannia yak zasib aktyvizatsii piznavalnoi diialnosti studentiv pid chas lektiinykh zaniat / O. Tarasova // Visnyk psykholohii i pedahohiky. Kyiv, 2011. Vyp. 5. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.psych.kiev.ua/Zbirnyk_nauk._prats._Vypusk_5 (data zvernennia: 18.12.2016).
9. Tarskij YU. I. Metodologiya modelirovaniya v kontekste issledovaniya obrazovatel'nyh sistem / YU. I. Tarskij // Modelirovanie social'no-pedagogicheskikh sistem: materialy region. nauch.-prakt. konf. (Perm', 16–17 sentyabrya 2004 g.). – Perm', 2004. – S. 22–28.

УДК 378.637.035.4

DOI 10.31652/2415-7872-2019-60-74-78

ЗНАЧЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ В УМОВАХ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

М. І. Левко

orcid.org/0000-0001-8648-6715

У статті розкрито значення інтерактивних методів навчання у формуванні політичної культури майбутніх офіцерів в умовах вищих військових навчальних закладів. З-поміж традиційних методів навчання нами виокремлено найбільш ефективні методи стимулювання пізнавальної активності та самостійності курсантів. Зокрема, це такі: педагогічні ситуації взаємодії (ціннісно-сислового вибору, орієнтовні, аналітичні, критичного аналізу інформації, самопрезентації, оцінки, конструктивно-творчі, корекційно-

модельюючи), інтерактивні для різних форм організації навчання (лекція-«парадокс», семінар-круглий стіл, тренінги), навчальні ігри (ділові, рольові, ситуаційні), інноваційні (синектика, «техніка акваріума», «мозковий штурм», «кейс-аналіз»), а також прийоми індивідуалізації впливу на процес формування політичної культури майбутніх офіцерів (створення ситуацій успіху, забезпечення рекомендаціями щодо особистісної саморегуляції під час професійної підготовки) та навчально-професійні завдання (аналітичні, конструктивні, операційні).

Ключові слова: інтерактивні методи, формування, політична культура, майбутні офіцери, вищі військові навчальні заклади.

IMPORTANCE OF INTERACTIVE TEACHING METHODS IN FORMATION OF POLITICAL CULTURE OF FUTURE OFFICERS IN CONDITIONS OF HIGHER MILITARY EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

M. Levko

Owing to the research, an important pedagogical condition that ensures effective formation of political culture of future officers is identified as supplement of content of professional disciplines in the context of their professional training, diversity of forms, methods and means of influence on its components in the conditions of higher military educational establishments. There are introduced complementary issues in some separate topics of academic disciplines ("Philosophy", "Sociology", "Politics", "Military Pedagogics and Psychology", "Professionally-Oriented Ukrainian Language", "Professionally-Oriented Foreign Language") for their further political orientation. Among traditional methods of teaching we separated the most effective ones of stimulation of cognitive activity and self-sufficiency of cadets. They are as follows: pedagogical situations of interaction (axiological choice, orienting, analytical, critical analysis of information, self-presentation, estimation, constructively creative, correction and modelling), interactive for different forms of organizing studies (lecture-"paradox", seminar-roundtable, training), educational games (simulation, role-plays, situational games), innovative (synektics, "aquarium technique", "brainstorming", "case analysis"), as well as techniques of individualization of influence on the process of formation of political culture of future officers (creation of situations of success, provision with recommendations on individual self-regulation during professional training) including academic and professional tasks (analytical, constructive, operational). Interactive technologies that foresee educational process under the condition of active interaction of all cadets in the process of studying in small groups with sharing roles and accurate carrying out of participants' tasks. Under this type of class organization, the teacher leads work of each of them indirectly through tasks which direct group activity. The effect from using interactive methods of teaching can reach its maximum when the teacher him or herself will be deeply aware of essence and necessity of this type of work while taking into consideration age peculiarities and level of development of cadets. The article reveals the importance of interactive methods of teaching for formation of political culture of future officers in the conditions of higher military educational establishments.

Keywords: interactive methods, formation, political culture, future officers, conditions, higher military educational establishments.

Перехід на компетентнісний підхід в організації процесу навчання передбачає широке використання в навчальному процесі активних і інтерактивних форм проведення занять (комп'ютерних симуляцій, ділових і рольових ігор, розбору конкретних ситуацій, психологічних та інших тренінгів) в поєднанні з позааудиторною роботою.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, спосіб пізнання, що здійснюється у формі спільної діяльності студентів, причому всі учасники взаємодіють один з іншим, обмінюються інформацією, спільно розглядають проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділової співпраці з вирішення проблем.

Концепція інтерактивного навчання передбачає кілька форм / моделей навчання:

1) пасивна – студент виступає в ролі «об'єкта» навчання (слухає й дивиться);
2) активна – студент виступає «суб'єктом» навчання (самостійна робота, творчі завдання, курсові роботи / проекти тощо);

3) інтерактивна – взаємодія, рівноправне партнерство. Використання інтерактивної моделі навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових (ділових) ігор, спільне вирішення проблем. Виключається домінування будь-якого учасника навчального процесу або будь-якої ідеї. З об'єкта впливу студент стає суб'єктом взаємодії, він сам бере активну участь в процесі навчання, слідуючи своїм індивідуальним маршрутом.

Всі технології інтерактивного навчання діляться на неімітаційні та імітаційні.

Неімітаційні технології не передбачають побудову моделей досліджуваного явища і діяльності.

В основі імітаційних технологій лежить імітаційне або імітаційно-ігрове моделювання, тобто відтворення в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі [1].

Сучасна педагогіка багата цілим арсеналом інтерактивних підходів, серед яких можна виділити такі: творчі завдання; робота в малих групах; навчальні ігри (рольові ігри, імітації, ділові ігри); використання

суспільних ресурсів (запрошення фахівця, екскурсії); соціальні проекти та інші позааудиторні методи навчання (змагання, інтерв'ю, фільми, вистави, виставки); вивчення та закріплення нового матеріалу (інтерактивна лекція, робота з наочними посібниками, відео- і аудіоматеріалами, «студент в ролі викладача», «кожен навчає кожного», мозаїка (ажурна пила), використання запитань, сократичний діалог); тестування; розминки.

Лекцію-прес-конференцію «Порівняльний аналіз політичних культур: Захід — Схід — Україна» ми проводили як науково-практичне заняття, із заздалегідь поставленою проблемою і системою доповідей, що тривали 5-10 хвилин. Кожен виступ являв собою логічно закінчений текст, заздалегідь підготовлений курсантами. Сукупність представлених текстів дало змогу майбутнім офіцерам всебічно висвітлити проблему. В кінці лекції, підвівши підсумки самостійної роботи і виступів курсантів, ми доповнили інформацію і сформулювали висновки.

Лекція із заздалегідь запланованими помилками «Політична культура українського офіцера» дала змогу розвинути в курсантів вміння оперативно аналізувати професійні ситуації, виступати в ролі експертів, опонентів, рецензентів, виділяти невірну і неточну інформацію. Ця лекція була розрахована на стимулювання майбутніх офіцерів до постійного контролю запропонованої інформації (пошук помилки: змістової, методологічної, методичної, орфографічної). В кінці лекції ми проаналізували помилки.

Проблемна лекція «Політична соціалізація» була проведена так, що нові знання вводились через проблемність питання, завдання або ситуації. При цьому процес пізнання курсантів у співпраці та діалозі з викладачем наблизився до дослідницької діяльності. Зміст проблеми розкривався шляхом підсумовування й аналізу традиційних і сучасних точок зору.

Так, курсантам необхідно було дати характеристику системній, гегемоністській, конфліктній і плюралістичній моделям політичної соціалізації; визначити основні канали політичної соціалізації, розкрити їх роль у цьому процесі; порівняти відмінність процесів політичної соціалізації молоді і пенсіонерів; дати характеристику основним чинникам політичної соціалізації; розкрити сутність політичного виховання і його основні методи.

Технологія евристичного типу базується на мотивації курсантів. Формою навчального матеріалу в процесі навчання є ланцюжок проблемних ситуацій. Побудова гіпотез, пошук найбільш вірних способів розв'язання соціально значущого завдання відбувається завдяки евристичним прийомам. Це можливо за умови проблемної організації навчання, коли курсанти одержують знання в результаті вирішення проблеми, а не в готовому вигляді від викладача. Тоді зростає і самоцінність кожного майбутнього офіцера, і викладач та курсанти стають рівноцінними учасниками спілкування. При цьому кожен з них відчуває себе унікальною особистістю, адже вони одержують свободу вибору в дії і в словах, можливість проявити індивідуальні здібності, переконатись у власній вагомості.

Так, готуючись до семінарського заняття на тему: «Взаємозв'язок і відмінність категорій «цивілізація» і «культура», майбутні офіцери зазначили різноманіття та дискусійність наукових підходів до цих понять.

Під час проведення проблемної лекції ми підготували матеріал, пов'язаний із співставленням формаційного, стадіально-цивілізаційного і локально-цивілізаційного підходів до світової історії. Перед курсантами було поставлено проблемне запитання: які загальні риси і чим відрізняються ці підходи.

Перегляд і обговорення документального відеофільму «Становлення нації» передбачало більш глибоке знайомство майбутніх офіцерів з історією виникнення нашої держави від хрещення до наших днів, особливостями становлення української нації.

Перед показом фільму ми поставили перед курсантами кілька ключових питань. Це стало основою для подальшого обговорення.

Також, зупинивши 4 частину фільму на заздалегідь відібраних кадрах, ми провели бесіду на тему: «Україна – не Росія». В кінці заняття спільно з курсантами підвели підсумки та зробили висновки щодо актуальності цього фільму для формування політичної культури молоді.

Майбутні офіцери зазначили, що, хоча цей документальний фільм був знятий ще у 2008 році, його актуальність не зменшилась і в наші дні. Також вони запропонували написати сценарій і запропонувати знайомому режисеру зняти продовження цього фільму.

Методика «Дерево рішень» була використана нами для оволодіння курсантами навичками вибору оптимального варіанту рішення, дії і т.д. Так, ми запропонували майбутнім офіцерам визначити, що найбільше впливає на формування політичної культури особистості: мікро- чи макросередовище.

Побудова «дерева рішень» дала змогу практично оцінити переваги та недоліки різних варіантів. На етапі пропозиції варіантів, і на етапі їх оцінки був використаний метод мозкового штурму.

Для проведення групової дискусії «Вплив ЗМІ на формування політичної культури молоді» всіх курсантів, які були присутні на практичному занятті, було поділено на невеликі підгрупи.

Спочатку ми склали список цікавих думок, потім члени підгруп виступили з доповідями. Разом із курсантами було складено інструкцію та план дій. Наприкінці дискусії зроблено узагальнення,

сформульовано висновки. Групове обговорення спрямовано на знаходження істини або досягнення кращого взаєморозуміння.

Дослідження показало, що групові обговорення сприяють кращому засвоєнню матеріалу, що вивчається. Різновидом групового обговорення є круглий стіл, який проводиться з метою поділитися проблемами, власним баченням питання, познайомитися з досвідом, досягненнями.

Політична культура майбутніх офіцерів охоплює систему політичних знань, правила професійної комунікації і формується під час військової освіти, зокрема її складової – політичної освіти, тому ми вирішили провести круглий стіл на тему: «Порівняльний аналіз системи політичної освіти майбутніх офіцерів у Великобританії, Данії та США».

На практичному занятті, вивчаючи тему «Цінності і характерні особливості політичної культури країн Заходу і Сходу», ми організували роботу в малих групах. Майбутні офіцери були розподілені на групи, по 5 осіб. Кожна група одержала своє завдання, серед яких були такі:

1. Модернізм і традиція в політичній культурі сучасного західного суспільства.
2. Базові цінності політичної культури Великобританії.
3. Особливості континентально-європейської політичної культури (Німеччина, Південна Європа).
4. Цінності політичної культури США. Американський федералізм.
5. Індобуддистська політична культура: зміст і особливості.
6. Конфуціанська політична культура.
7. Політична культура арабських країн.

Робота в малих групах сприяла розвитку у курсантів навичок співробітництва, міжособистісного спілкування (зокрема, вміння активно слухати, виробляти спільну думку, вирішувати виникаючі розбіжності).

Ефективним способом формування політичної культури майбутніх офіцерів є розроблення проектів. Цей метод дозволяє подумки вийти за межі аудиторії і скласти проект своїх дій з обговорюваного питання. Найголовніше, що група або окремих учасник має можливість захистити свій проект, довести перевагу його перед іншими і дізнатися думку курсантів. Учасники можуть звернутися за консультацією, додатковою літературою в Інтернет, електронну бібліотечну систему, читальний зал бібліотеки і т.д. [3].

Ми запропонували учасникам проекту зібрати статті з газет, публікації з науково-пізнавальних журналів, фотографії, що стосуються питань теми «Політична культура як об'єкт дослідження в літературі». Потім відбулося обговорення зібраних курсантами матеріалів з усією групою.

Спільно з викладачами кафедри гуманітарних наук та кафедри іноземних мов та військового перекладу був проведений міждисциплінарний семінар на тему: «Політична комунікація майбутнього офіцера: мова, культура, політика».

Викладачі розподілили між курсантами завдання для підготовки повідомлень за темою семінару.

Цей метод дав змогу розширити кругозір майбутніх офіцерів, розкрив можливості комплексної оцінки проблеми, сприяв кращому розумінню міжпредметних зв'язків.

Імітаційна рольова гра «Зустріч з іноземною делегацією» на практичному занятті з «Військової педагогіки та психології» була проведена для розвитку навичок міжкультурного спілкування курсантів.

Інструкція до гри: «Шановні курсанти! Уявіть, що наш навчальний заклад має відвідати іноземна делегація. Вам необхідно розподілити ролі (ректора, проректорів, викладачів, членів делегації). Подумайте, як найбільш повно і зрозуміло розкрити характер професійної підготовки у вашому навчальному закладі. Обґрунтуйте таку форму проведення зустрічі, яка є найбільш ефективним засобом обміну передовим досвідом. Підведіть підсумки зустрічі та проаналізуйте її результати. На цій основі підготуйте доповідь (творчий звіт) про власні враження, недоліки та переваги цієї зустрічі».

Творче завдання є важливим підґрунтям будь-якої інтерактивної форми проведення практичного заняття. Виконання творчого завдання вимагало від курсантів підбору матеріалу за темою: «Моя громадянська та політична позиція». Цю саму проблему ми продовжили обговорювати під час проведення виховної години.

Перед виходом на військове стажування ми запропонували майбутнім офіцерам додаткові завдання, що спрямовані на оцінювання рівня політичної культури підлеглих. Підведення підсумків стажування відбулося у вигляді написання та обговорення творів «Чи важливі для офіцера толерантність і взаєморозуміння?».

Тренінг (англ. Training від train – навчати, виховувати) – метод активного навчання, спрямований на розвиток знань, умінь, навичок і соціальних установок. Один із основоположників тренінгу Ю. Ємельянов пояснює, що термін «тренінг» <...> повинен використовуватися не для позначення методів навчання, а для позначення методів розвитку здібностей до навчання або оволодіння будь-яким складним видом діяльності, і зокрема спілкуванням» [2].

Сучасні педагоги називають критерії для оцінки ефективності методу тренінгу, зокрема: набуття знань; зміна установок; розв'язання проблем; розвиток навиків міжособистісного спілкування; позитивне сприйняття (прийняття) методу учасниками; забезпечення потрібної тривалості тренінгу [4].

Зважаючи на переваги цього методу, разом з викладачем політології був проведений тренінг «Роль маніпуляційних політичних технологій у формуванні політичної культури молоді».

Використання вправ «Інформаційний бій» та «Година питань» забезпечило розкриття особистісного потенціалу кожного майбутнього офіцера рефлексією над політичними проблемами, формування системи політичних переконань, що, загалом, стимулювало усі компоненти політичної культури. Унаслідок комплексної реалізації обґрунтованих нами педагогічних умов забезпечено одержання очікуваних результатів щодо формування політичної культури майбутніх офіцерів.

Висновки. Охоплення курсантів навчальною особистісно-орієнтованою діяльністю шляхом застосування новітніх освітніх технологій: інтерактивні, проектного навчання, тренінгові, інформаційні задля розвитку навичок толерантного міжособистісного спілкування, продуктивної взаємодії і формування навичок конструктивної критики сприяло формуванню політичної культури майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах, удосконаленню їх особистісних рис, зокрема, це: толерантність, уважність, відповідальність, самодисципліна.

Література

1. Гітун Н. І. Використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки фахівців соціальної роботи в Луцькому інституті розвитку людини Університету «Україна» [Електронний ресурс] / Гітун Н. І., Закусило О. Ю. // Збірник «Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами». – 2012. № 9(11). – Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/upload/publicationpdf/a1eddfc152cd7e44d61d3740eb824dab.PDF>
2. Емельянов Ю.Н. Активное социально-психологическое обучение / Ю.Н. Емельянов; Ленингр. гос. ун-т. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1985. – 166 с.
3. Левко М. І. Формування політичної культури майбутніх офіцерів у фаховій підготовці в умовах вищих військових навчальних закладів [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Левко Мар'яна Іванівна ; ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника". – Івано-Франківськ, 2018. – 20 с.
4. Марусева И. В. Современная педагогика (с элементами педагогической психологии) учебное пособие для вузов [Электронный ресурс] / Марусева И.В.— Саратов: Вузовское образование, 2016.— 418 с.— Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/39001.html>.

References

1. Hitun N. I. Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia v protsesi pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi roboty v Luts'komu instytutu rozvytku liudyny Universytetu «Ukraina» [Elektronnyi resurs] / Hitun N. I., Zakusylo O. Yu. // Zbirnyk «Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvymy potrebamy». – 2012. # 9(11). – Rezhym dostupu: <http://ap.uu.edu.ua/upload/publicationpdf/a1eddfc152cd7e44d61d3740eb824dab.PDF>
2. Emel'yanov Yu.N. Aktivnoe social'no-psihologicheskoe obuchenie / Yu.N. Emel'yanov; Leningr. gos. un-t. – L. : Izd-vo LGU, 1985. – 166 s.
3. Levko M. I. Formuvannia politychnoi kultury maibutnikh ofitseriv u fakhovii pidhotovtsi v umovakh vyshchychkh viiskovykh navchalnykh zakladiv [Tekst] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Levko Mariana Ivanivna ; DVNZ "Prykarpat. nats. un-t im. Vasylia Stefanyka". – Ivano-Frankivsk, 2018. – 20 s.
4. Maruseva I. V. Sovremennaya pedagogika (s elementami pedagogicheskoi psihologii) uchebnoe posobie dlya vuzov [Elektronnyj resurs] / Maruseva I.V.— Saratov: Vuzovskoe obrazovanie, 2016.— 418 s.— Rezhim dostupa: <http://www.iprbookshop.ru/39001.html>.

УДК: 378.12.0142

DOI 10.31652/2415-7872-2019-60-78-83

ІННОВАЦІЙНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ АГРАРІЇВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Н. Олійник

orcid.org/0000-0001-9340-4378

У статті розкрито сутність інноваційної культури як складової загальної культури особистості та підтверджено її значення в розвитку інноваційної діяльності майбутнього аграрія. Розгляд інноваційної культури здійснений на основі визначення інноваційності особистості в психологічному, структурно-професійному та освітньому контекстах. Визначено основні завдання інноваційної культури в системі інноваційної діяльності